

Katastarski planovi prema podijeli bečkog vojnogeografskog instituta

Slavko S. Vasiljević¹, Mladen Z. Amović², Radenko I. Višnjić³

¹Asistent, dipl. inž. geod., Arhitektonsko-građevinsko-geodetski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci, Banja Luka, Republika Srpska, Bosna i Hercegovina, slavko_v@live.com

²Asistent, dipl. inž. geod., Arhitektonsko-građevinsko-geodetski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci, Banja Luka, Republika Srpska, Bosna i Hercegovina, mladen.amovic@hotmail.com

³Doc. dr, dipl. inž. geod., Arhitektonsko-građevinsko-geodetski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci, Banja Luka, Republika Srpska, Bosna i Hercegovina, rivisnjic@gmail.com

Sažetak: Na mnogim dijelovima teritorije BiH, Srbije, Crne Gore i sl. još uvijek se koriste stari, austro-ugarski katastarski planovi, izrađeni prema propisima koji su se primjenjivali, u to vrijeme, u Austro-Ugarskoj. Za ispravnu upotrebu ovih planova neophodno je poznavanje koordinatnih sistema, projekcija i njihovih drugih osobina. U radu su opisane podjele na listove starih austrougarskih katastarskih planova za teritoriju Bosne i Hercegovine i Srbije.

Ključne riječi: Katastarski planovi, poliedarska kartografska projekcija, podjela na listove katastarskih planova, Bečki Vojnogeografski institut, Bosna i Hercegovina

Datum prijema rada: 24. februar 2015.

Datum odobrenja rada: 1. mart 2015.

UVOD

Katastarski planovi katastra nepokretnosti su dvodimenzionalni (2D) prikazi, u ravni kartografske projekcije, dijelova površi Zemlje, uključujući objekte i granice parcela zemljišta, sa njihovim bročanim oznakama (numeracijom), načinom korišćenja i katastarskom klasom.

Proučavanje istorijskog razvoja izrade katastarskih planova doprinosi. a) opštoj kulturi i obrazovanju, b) neophodnom nivou znanja za primjenjivanje istorijskih iskustava pri izvršavanju savremenih i raznovrsnih radova i c) potpunijem i boljem razumijevanju postojećeg stanja i odnosa kao i daljem razvoju izrade, održavanja i korišćenja katastarskih planova.

U državama Habzburške monarhije (od 1867. god., Austro-Ugarska monarhija), svu osnovnu kartografsku djelatnost obavljao je Bečki vojnogeografski institut.

Cijela teritorija BiH, koja je prije Prvog svjetskog rata bila u sastavu Austro-Ugarske monarhije, geodetski je premjerena grafičkom metodom (kipregl i geodetski sto) i izrađeni su katastarski planovi, koji su zamijenjeni, uglavnom, poslije Drugog svjetskog rata, novim planovima, na osnovu savremenijeg geodetskog premjera.

Na mnogim dijelovima teritorije BiH, Srbije, Crne Gore i sl. još uvijek se koriste stari, austro-ugarski katastarski planovi, podijeljeni na listove prema propisima koji su se primjenjivali, u to vrijeme, u Austro-Ugarskoj. Neophodno

je poznavanje koordinatnih sistema, projekcija i podjela na listove starih katastarskih planova, zbog jednoznačnosti izražavanja njihovog sadržaja (granice, položaj i oblik objekta, vode sa pratećim objektima i td.).

AUSTROUGARSKI KATASTARSKI PLANOV I U BOSNI I HERCEGOVINI

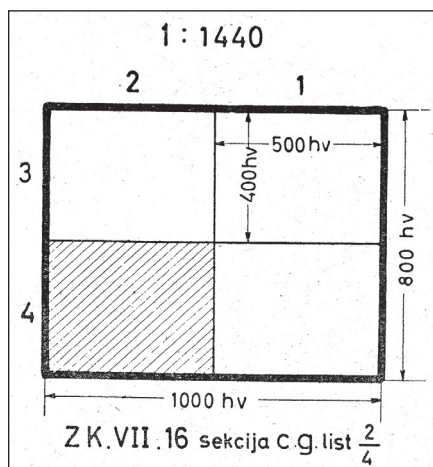
Austrougarski planovi Bosne i Hercegovine (BIH) dio su katastarske evidencije pod nazivom „Bosanski katastar”. Ovaj katastar se odnosi na područje BIH premjerene od strane Austro-ugarske 1887. godine, prije aneksije.

Važna činjenica po kojoj se područje Bosanskog katastra razlikuje od područja mađarskog i austrijskog katastra je što za ovu teritoriju ne postoji jedinstven koordinatni sistem u kom su izrađeni katastarski planovi.

Za ovo područje usvojena je poliedarska kartografska projekcija. Usvajanjem ove projekcije površina Bosne i Hercegovine izdijeljena je na stepenske (stupanjske) listove, kojih ima ukupno 65. Svaki stepenski list je u posebnom koordinatnom sistemu.

Stepenske listove, koji podsjećaju na trigonometrijske sekcije nove podjele, čine površine između meridijana (kolone), na međusobnom rastojanju 30' počev od Pariza, i između paralela (redovi), na međusobnom rastojanju 15' (*Slika 1*).

Podjela na stepenske listove izvršena je prema *Instrukciji za izradu austrougarske vojne karte razmjere 1:75 000*,

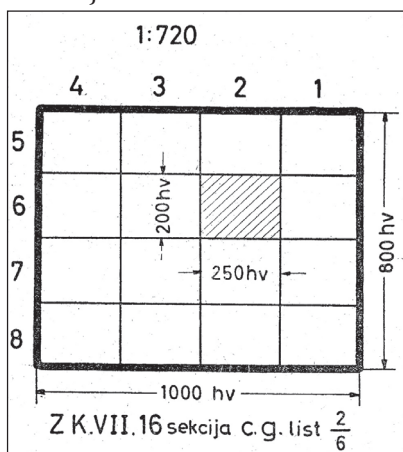
Slika 11. Podjela na listove razmjere 1:1 440

Kolone su obilježene arapskim brojevima 1 i 2 s desna u levo, a redovi sa 3 i 4 odozgo na dolje.

Okvirni prostor jednog lista razmjere 1:1 440 je 400 hv po X-osi, a 500 hv po Y-osi, što znači 200 000 kv. hv, odnosno 125 k.j.

Nomenklatura označenog lista razmjere 1:1 440 je IKV 35 sekcija cg list 2/4 (Slika 11).

List razmere 1:2 880 dijeli se na 16 listova plana razmjere 1:720 obrazovanjem četiri kolone i četiri reda (Slika 12).

Slika 12. Podjela na listove razmjere 1:720

Kolone su obilježene arapskim brojevima od 1 do 4, s desna na levo, a redovi od 5 do 8, odozgo nadolje.

Okvirni prostor jednog lista razmjere 1:720 je 200 hv po X-osi, a 250 hv po Y-osi, što znači 50 000 kv. hv, odnosno 31,25 k.j. = 31 k.j. 400 kv. hv. Nomenklatura označenog lista razmjere 1:720 je ZK VII 16 sekcija c.g. list 2/6 (Slika 12)

ZAKLJUČAK

Katastarski planovi katastra nepokretnosti su dvodimenzionalni prikazi, u ravni kartografske projekcije, dijelova površi Zemlje, uključujući objekte i granice parcela zemljišta, sa njihovim brojčanim oznakama, načinom korišćenja i katastarskom klasom.

Pošto za pojedine dijelove teritorije Bosne i Hercegovine postoje stari austrougarski katastarski planovi, za njihovo ispravno korišćenje neophodno je istražiti i poznavati:

- primijenjeni referentni Zemljin elipsoid,
- primijenjeni dvodimenzionalni koordinatni sistem,
- svojstva primijenjene kartografske projekcije,
- osnovu i postupak podjele na listove katastarskih planova u skladu sa važećim propisima i
- detaljni nivo primjene ovih planova u postupku utvrđivanja i rješavanja imovinsko-pravnih odnosa.

LITERATURA

- Amović, Z.M., Vasiljević, S.S., Višnjić, I.R. (2015). *GIS u predviđanju poplava područja Grada Bijeljine*, IV Međunarodni Kongres „Inženjerstvo, ekologija i materijali u procesnoj industriji“.
- Kovacs, B., Timar, G. (2009). *The Austro-Hungarian triangulations in the Balkan peninsula (1853-1875)*, Budapest: Eotvos University – Department of Cartography and Geoinformatics.
- Miladinović, M. (2004). *Katastar nepokretnosti*, Beograd: Građevinski fakultet Univerziteta u Beogradu.
- Miladinović, M. (2005). *Geodetski planovi*, Beograd: Građevinski fakultet Univerziteta u Beogradu.
- Pravilnik za osnovne geodetske radove, Službeni glasnik Republike Srpske 43/04.
- Trifković, M. (2003). *Geodetski planovi*, Beograd: Viša građevinsko-geodetska škola.
- Zakon o premjeru i katastru Republike Srpske, Službeni glasnik Republike Srpske broj 06/12.

Cadastral Maps According to the Classification of the Vienna-Based Military-Geographic Institute

Abstract: In many parts of the territory of Bosnia and Herzegovina, Serbia, Montenegro etc. are still in use the old Austro-Hungarian cadastral maps, made according to the regulations that were applicable at that time, in the Austro-Hungarian Empire. For proper use of these plans it is required knowledge of coordinate systems, projections, and their other properties. The paper describes divide into sheets of Austro-Hungarian cadastral plans for the territory of Bosnia and Herzegovina and Serbia.

Key words: Cadastral plans, poliedar cartographic projection, division into sheets of cadastral maps, Wien Military-Geographic Institute, Bosnia and Herzegovina